

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

AL VE DEMİRCİ / TÜRKİYE KARARI

(Başvuru No. 34280/17 ve 71800/17)

KARAR

1 No.lu Protokol'ün 1. Maddesi • Mülkiyete saygı • Başvuranların emeklilik ikramiyelerinin, yüksek enflasyon dikkate alınmadan ödenmesi ve bu durumun emeklilik tarihlerine geriye dönük olarak etki eden kesinleşmiş yargı kararlarıyla tanınan ikramiye hakkını yanıltıcı kılması • Neredeyse sıfıra indirilen ikramiyelerin uğradığı değer kaybının olağanüstü niteliği • Başvuranların alacaklarının gerçek değerini elde etmelerinin imkânsız oluşu • Aşırı yük • Adil dengenin bozulması

Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır. Mahkeme açısından bağlayıcı değildir.

STRAZBURG

10 Haziran 2025

İşbu karar, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli düzeltmelere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2025. Bu gayri resmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Al ve Demirci / Türkiye davasında,

Başkan

Arnfinn Bårdsen,

Hâkimler

Saadet Yüksel,

Jovan Ilievski,

Anja Seibert-Fohr,

Davor Derenčinović,

Stéphane Pisani,

Juha Lavapuro,

ve *Bölüm Yazı İşleri Müdürü* Hasan Bakırcı'nın katılımıyla Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ("İkinci Bölüm"),

Türk vatandaşları Ayşe Al ve Nevin Demirci'nin ("başvuranlar") sırasıyla 24 Mart 2017 ve 22 Eylül 2017 tarihlerinde, Türkiye Cumhuriyeti aleyhine, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvuruları (no. 34280/17 ve 71800/17),

Sözleşme'ye Ek 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi bağlamındaki şikâyetin Türk Hükümetine ("Hükümet") bildirilmesine ve başvurunun geri kalanının kabul edilemez ilan edilmesine ilişkin kararı,

Tarafların görüşlerini dikkate alarak,

20 Mayıs 2025 tarihinde kapalı oturumda gerçekleştirilen müzakerelerin ardından,

Söz konusu tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

GİRİŞ

1. Başvurular, esas olarak, başvuranları emekli ikramiyesinden yararlanmaktan yoksun bırakan yasa hükmünün Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi sonrasında, idare mahkemeleri tarafından

başvuranlara geriye dönük olarak ödenmesine karar verilen bu ikramiyelerin uğradığı değer kaybı ile ilgilidir. Başvuranlar, mülkiyetlerine saygı gösterilmesini güvence altına alan 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmektedirler.

OLAY VE OLGULAR

2. Başvuranlar sırasıyla 1947 ve 1962 doğumlu olup İstanbul'da ikamet etmektedirler.

3. Mahkeme İç Tüzüğü'nün 36. maddesinin 2. fıkrasının *son cümlesi (in fine)* uyarınca, birinci başvurana kendisini temsil etme izni verilmiştir. İkinci başvuran, İstanbul Barosuna bağlı Avukat Leyla Süren tarafından temsil edilmiştir.

Hükümet, olayların meydana geldiği dönemde kendi görevlisi olan, Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi eski Başkanı Hacı Ali Açıkgül tarafından temsil edilmiştir.

I. BAŞVURU NO. 34820/17 (BİRİNCİ BAŞVURAN, AYŞE AL)

4. Başvuran 1970 ve 1983 yılları arasında bir kamu kurumunda çalışmış ve bu bağlamda, sosyal sigorta ve emekli maaşı bakımından, 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu ile düzenlenen Emekli Sandığına tabi olmuştur. 1983 yılından itibaren ise özel sektörde çalışmaya devam etmiş ve başka bir sosyal güvenlik sistemine bağlanmıştır.

5. İlgili, 1 Nisan 1993 tarihinden itibaren, 2829 sayılı Sosyal Güvenlik Kurumlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkında Kanun uyarınca emekli aylığı almaya hak kazanmıştır. Ancak, emekli ikramiyesi almaya hak kazanamamıştır; nitekim anılan tarihte yürürlükte olduğu haliyle 2829 sayılı Kanun'un 12. maddesi, ikramiyeye hakkını, yalnızca emekliye ayrıldıkları sırada Emekli Sandığına tabi olanlara tanımaktaydı.

6. 5 Şubat 2009 tarihinde, bir ön karar başvurusu kapsamında karar veren Anayasa Mahkemesi, 2829 sayılı Kanun'un 12. maddesinin, emekli olduğu sırada Emekli Sandığına tabi olmayı gerektirmesi sebebiyle (aşağıda 36. paragraf) söz konusu hükmün Anayasaya aykırı olduğuna ve ilgili kısmının iptaline ve iptal kararının 5 Haziran 2010 tarihinde yürürlüğe girmesine karar vermiştir.

7. Başvuran 27 Mayıs 2010 tarihinde, Anayasa Mahkemesinin bahse konu kararına dayanarak, emekli ikramiyesi ödenmesi için Sosyal Güvenlik Kurumuna başvuruda bulunmuş ve bu başvuru 6 Temmuz 2010 tarihinde reddedilmiştir. Sosyal Güvenlik Kurumu, başvuranın atıfta bulunduğu Anayasa Mahkemesi kararı sonrasında, 1 Haziran 2010 tarihinde, 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'nun 89. maddesinin değiştirildiğini kaydetmiştir. Değişiklik yapıldığı şekliyle, bu madde, fiilen emekliye ayrılan zamanda Emekli Sandığına bağlı olmayı şart koşmaktaydı. Bu nedenle, başvurana emekli ikramiyesi ödenmesi mümkün olmamıştır.

8. Başvuran, 22 Ekim 2010 tarihinde, ret kararının iptali için İdare Mahkemesinde dava açmış ve Emekli Sandığına bağlı olduğu süre için, ödeme tarihindeki gösterge ve katsayılara göre hesaplanmak üzere emekli ikramiyesi ödenmesini talep etmiştir.

9. Ankara İdare Mahkemesi 31 Mayıs 2012 tarihinde, başvuranın talebinin reddine karar vermiştir. Mahkeme, 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesinin değiştirilmiş halinin de, emekliye ayrılan zamanda Emekli Sandığına bağlı olmayı öngördüğü kısmının, 12 Mayıs 2011 tarihinde Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildiğini (aşağıda 38. paragraf) ve bu hükmün daha sonra 26 Ocak 2012 tarihli 6270 sayılı Kanun ile tümüyle değiştirildiğini kaydetmiştir. Mahkemeye göre, başvuran bu yeni hükümle öngörülen koşullardan birini karşılamamaktaydı.

10. Başvuran esas olarak, talebinin, başvuruda bulunması sonrasında yürürlüğe giren 6270 sayılı Kanun kapsamında incelenmesine itiraz ederek ilk derece mahkemesinin kararına itiraz etmiştir.

11. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 28 Aralık 2012 tarihinde, başvuranın itiraz başvurusunu kabul etmiştir. Mahkeme, geriye dönük uygulama öngören özel bir hüküm bulunmaması halinde, 26 Ocak 2012 tarihli ve 6270 sayılı Kanun ile değiştirilen 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesinin ancak yürürlüğe girmesinden sonra ortaya çıkan uyuşmazlıklara uygulanabileceğini kaydetmiştir. Mahkeme bundan dolayı, yeni hükmün başvuranın durumunda uygulanabilir olmadığı ve başvurusunun, bu yeni hükmün yürürlüğe girmesinden önce yürürlükte olan hükümlere göre karara bağlanması gerektiğini değerlendirmiştir.

Bu noktada, 2829 sayılı Kanun'un 12. maddesinin ve 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesinin, ikramiye ödenebilmesi için emekliye ayrılan dönemde Emekli Sandığına tabi olmayı gerektiren ilgili kısımlarının Anayasa Mahkemesi tarafından sırasıyla 5 Şubat 2009 ve 12 Mayıs 2011 tarihli kararlarla iptal edildiğini hatırlatmıştır.

Bu hükümlerin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen halini göz önünde bulunduran Bölge İdare Mahkemesi, başvurana Emekli Sandığına tabi olduğu süre için, emekli aylığı bağlandığı tarihte yürürlükte olan katsayılar dikkate alınarak hesaplanacak bir emekli ikramiyesi ödenmesi gerektiği kanaatine varmıştır. Bölge İdare Mahkemesi sonuç olarak, İdare Mahkemesinin kararını bozmuş ve Sosyal Güvenlik Kurumunun 6 Temmuz 2010 tarihli talebin reddine ilişkin kararını iptal etmiştir.

12. Başvuran bu kararın düzeltilmesi için başvuruda bulunmamıştır. Buna karşın, İdare karar düzeltme başvurusunda bulunmuş; söz konusu başvuru 25 Haziran 2013 tarihinde Bölge İdare Mahkemesi tarafından reddedilmiştir.

13. 2 Nisan 2013 tarihinde, Emekli Sandığına tabi olarak geçen on iki tam yıllık hizmet süresi temel alınarak hesaplanan emeklilik ikramiyesi bağlamında, başvurana 48,15 Türk lirası (o tarihteki döviz kuruna göre yaklaşık 20 avro) ödeme yapılmıştır.

14. Başvuran, emekli ikramiyesi tutarının yeniden hesaplanması istemiyle 24 Nisan 2013 tarihinde Sosyal Güvenlik Kurumuna başvuruda bulunmuş ve

tarafına ödenen tutarın hiçbir ekonomik değeri olmadığını vurgulamıştır. Emekli ikramiyesi miktarının güncellenmesi gerektiğini ifade etmiştir. Başvurana göre, emekli ikramiyesinin ödeme tarihinde yürürlükte olan katsayılara göre yeniden hesaplanması bunu sağlamanın başka bir yöntemi olabilirdi. Ancak bu talep 23 Mayıs 2013 tarihinde reddedilmiştir.

15. Başvuran 22 Ağustos 2013 tarihinde itirazını yinelemiş; Sosyal Güvenlik Kurumu 4 Ekim 2013 tarihinde itirazı tekrar reddetmiştir.

16. Başvuran 13 Kasım 2013 tarihinde, Sosyal Güvenlik Kurumunun bu son kararının iptali ve uğradığı zararın tazmin edilmesi istemiyle İdare Mahkemesinde tam yargı davası açmıştır. Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin tazminatın değer kaybına ilişkin içtihatlarına dayanarak, İdarenin, alacağını en az enflasyon oranında yeniden değerlendirmesi ve munzam zararı tazmin etmekle yükümlü olması gerektiğini savunmuştur.

17. İdare Mahkemesi 11 Mart 2014 tarihinde, başvuranın davasının reddine karar vermiştir. Mahkeme, emekli ikramiyesinin emeklilik tarihi itibarıyla oluştuğunu ve o tarihteki katsayılar üzerinden hesaplanması gerektiğini kaydetmiştir.

18. Başvuran, Bölge İdare Mahkemesine itirazda bulunmuştur. Başvuran, emekli ikramiyesinin emekli olduğu tarihte yürürlükte olan gösterge ve katsayılara göre hesaplanmasına değil, zararını karşılayacak şekilde güncellenmemesine itiraz ettiğini belirtmiştir.

19. Bölge İdare Mahkemesi 23 Ekim 2014 tarihinde, ilgilinin itirazını reddetmiş ve İdare Mahkemesinin kararını onamıştır. Son olarak, karar düzeltme başvurusu 13 Mayıs 2015 tarihinde reddedilmiştir.

20. Başvuran, tarafına ödenen emekli ikramiyesi miktarının düşüklüğü nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunmuştur. Başvuran, tarafına ödenen meblağın enflasyona bağlı değer kaybı dikkate alınarak güncellenmesi gerektiğini ileri sürmüştür.

21. Anayasa Mahkemesi 26 Aralık 2016 tarihinde, *konu bakımından (ratione materiae)* yetkisizlik nedeniyle başvurunun kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. Bu kararı verirken, benzer olaylarla ilgili olan *Hüseyin Remzi Polge* davasında vermiş olduğu karara atıfta bulunmuştur (aşağıda 40-43 paragraflar).

Anayasa Mahkemesi, başvuranın idare mahkemeleri önünde yapmış olduğu başvurunun, emeklilik tarihinde yürürlükte olan katsayılar üzerinden hesaplanacak bir emekli ikramiyesi ödenmesi kararıyla sonuçlandığını kaydetmiştir. İdare mahkemeleri önünde çok sayıda benzer dava açıldığını, bu mahkemelerin, emekli ikramiyelerinin emeklilik tarihindeki katsayılar üzerinden hesaplanması gerektiğine karar verdiğini ve ödeme ve/veya güncelleme tarihinde geçerli olan katsayılar üzerinden ödeme yapılmasına yönelik talepleri reddettiğini eklemiştir.

Bu nedenle Anayasa Mahkemesi, başvuranın, emekli ikramiyesinin ödeme tarihinde yürürlükte olan katsayılar üzerinden ödenmesi ve/veya ikramiye tutarının güncellenmesine yönelik taleplerinin yürürlükteki mevzuat hükümlerine ve içtihatlarla dayanmadığı değerlendirmesinde bulunmuştur. Anayasa Mahkemesi, başvuranın beklentisinin, mülkiyet hakkı anlamında meşru bir beklenti olarak nitelendirilebilmesi için yeterince somut olmadığı sonucuna varmıştır.

II. BAŞVURU NO. 71800/17 (İKİNCİ BAŞVURAN, NEVİN DEMİRCİ)

22. Başvuranın babası 1979 yılında, kamu hizmetinde çalışırken ve Emekli Sandığına tabi iken görevinden alınmıştır. Daha sonrasında başka bir sosyal sigorta kurumuna bağlı olarak özel sektörde çalışmıştır. Kendisine 15 Temmuz 1989 tarihinden itibaren emekli maaşı bağlanmıştır. Ancak emekli olduğu tarihte Emekli Sandığına bağlı olmaması sebebiyle emekli ikramiyesi almaya hak kazanamamıştır.

23. Başvuran, babasının vefatından sonra emekli maaşı almaya hak kazanmıştır.

24. Başvuran, 29 Haziran 2010 tarihinde, Anayasa Mahkemesinin 2829 sayılı Kanun'un 12. maddesinin kısmen Anayasa'ya aykırı olduğuna hükmettiği 5 Şubat 2009 tarihli kararına dayanarak (aşağıda 36. paragraf), vefat eden babası için yasal faiz oranıyla birlikte emeklilik ikramiyesi ödenmesi için Sosyal Güvenlik Kurumuna başvuruda bulunmuştur.

25. Bu talep, 13 Temmuz 2010 tarihinde reddedilmiştir. Kurum, 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'nun 89. maddesinin 1 Haziran 2010 tarihinde, yani Anayasa Mahkemesi kararının yürürlüğe girmesinden önce değiştirildiğini ve anılan maddenin yeni halinin, emekliye ayrılma sırasında da Emekli Sandığına bağlı olmayı gerektirdiğini, dolayısıyla başvurana emekli ikramiyesi verilmesini imkânsız kıldığını kaydetmiştir.

26. Başvuran, babasının Emekli Sandığına bağlı olduğu dönem için, ödeme tarihinde geçerli olan gösterge ve katsayılar üzerinden hesaplanacak emekli ikramiyesinin, ikramiyeye hak kazanıldığı tarihten itibaren yasal faiz oranıyla birlikte ödenmesi talebiyle İdare Mahkemesinde iptal davası açmıştır.

27. Ankara İdare Mahkemesi 30 Nisan 2013 tarihinde, başvuranın talebini kısmen kabul etmiş ve Sosyal Güvenlik Kurumunun 13 Temmuz 2010 tarihli kararını iptal etmiştir.

İdare Mahkemesi ilk olarak, geriye dönük uygulama öngören özel bir hüküm bulunmaması halinde, 26 Ocak 2012 tarihli ve 6270 sayılı Kanun'la değiştirilen 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesinin ancak yürürlüğe girmesi sonrasında ortaya çıkan uyuşmazlıklara uygulanabileceğini kaydetmiştir. Sonuç olarak, İdare Mahkemesi bu değiştirilmiş hükmün başvuranın durumunda uygulanabilir olmadığı ve ilgilinin davasının, söz konusu hükmün yeni halinin yürürlüğe girmesinden önce yürürlükte olan hükümlere göre karara bağlanmasının uygun olduğu kanaatine varmıştır.

Bu noktada, emekli ikramiyesinden yararlanmak için fiilen emekli olduğu tarihte Emekli Sandığına bağlı olmayı gerektiren 2829 sayılı Kanun'un 12. maddesinin ve 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesinin ilgili kısımlarının Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildiğini hatırlatmıştır.

Bu hükümlerin Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen halini göz önünde bulunduran İdare Mahkemesi, başvurana, babasının Emekli Sandığına bağlı olduğu dönem için emekliye ayrıldığı tarihteki katsayılara göre hesaplanan bir emeklilik ikramiyesi ödenmesi gerektiğine karar vermiştir.

Son olarak İdare Mahkemesi, başvuranın, emekli ikramiyesinin ödeme tarihinde yürürlükte olan katsayılara göre hesaplanmasına yönelik talebinin iç hukukta yeterli bir yasal dayanağı olmadığı değerlendirmesinde bulunmuştur.

28. Başvuran 5 Haziran 2013 tarihinde, emekli ikramiyesinin yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle Sosyal Güvenlik Kurumuna başvuruda bulunmuştur.

29. Başvuran aynı tarihte Bölge İdare Mahkemesine itirazda bulunarak, emekli ikramiyesinin ödeme tarihinde yürürlükte olan katsayılar üzerinden hesaplanmasını talep etmiştir. Başvuran, ekonomik gerçekler ve enflasyon göz önünde bulundurulduğunda, yasal oranda faiz uygulanmasının ödeneğin değer kaybını telafi etmek için yeterli olmayacağını ileri sürmüştür.

30. Başvurana 11 Haziran 2013 tarihinde, babasının Emekli Sandığına bağlı olduğu yıllar için emekli ikramiyesi bağlamında 10,95 TL (söz konusu tarihte yaklaşık 4,40 avro) ödeme yapılmıştır.

31. Bölge İdare Mahkemesi 5 Şubat 2015 tarihinde, başvuran tarafından yapılan itirazın; 9 Eylül 2015 tarihinde ise karar düzeltme talebinin reddine karar vermiştir.

32. Başvuran Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunmuştur. Başvuran, yasal oranda faiz uygulanmasının, enflasyon nedeniyle ödeneğin değer kaybını telafi etmek için yeterli olmayacağını iddia etmiş ve yalnızca ödeme

tarihinde yürürlükte olan katsayılara göre hesaplanan bir ikramiye ödenmesinin, babasının hak ettiği ikramiyeyi almaya imkân vereceğini ileri sürmüştür.

33. Anayasa Mahkemesi 24 Nisan 2017 tarihinde, *konu bakımından (ratione materiae)* bağdaşmazlık nedeniyle başvurunun kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

Anayasa Mahkemesi, *Hüseyin Remzi Polge* davasında ortaya koyduğu ilkelere atıfta bulunarak, başvuranın, emekli ikramiyesinin ödeme tarihinde yürürlükte olan katsayılara göre hesaplanmasına yönelik talebinin yürürlükteki mevzuat hükümlerine ve içtihatlarla dayanmadığını, sonuç olarak başvuranın beklentisinin, mülkiyet hakkı anlamında meşru beklenti olarak nitelendirmek için yeterince somut olmadığını kaydetmiştir.

HUKUKÎ ÇERÇEVE VE İLGİLİ İÇ HUKUK UYGULAMASI

I. TÜRKİYE'DEKİ SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİ VE ANAYASA MAHKEMESİNİN BUNA İLİŞKİN BAZI HÜKÜMLERİ İPTAL EDEN KARARLARI

34. Türkiye'deki sosyal güvenlik sistemi, 2006 yılında yapılan reform öncesinde, üç kamu kuruluşundan oluşmaktaydı: (i) Devlet memurları ve benzeri kişiler için emekli sandığı (*Emekli Sandığı*), (ii) İş Kanunu hükümlerine tabi özel ve kamu sektörü çalışanları için sosyal sigortalar kurumu (*Sosyal Sigortalar Kurumu*) ve (iii) Esnaf ve sanatkârlar ve diğer bağımsız çalışanlar için sosyal güvenlik kurumu (*Bağ-Kur*).

Bu üç kuruluş 2006 yılında birleşerek Sosyal Güvenlik Kurumu adı altında tek bir kurum haline gelmiştir.

35. Bununla birlikte eski sistemde, emekli maaşı almak için farklı sosyal güvenlik kurumlarına bağlı olarak geçen hizmet süreleri birleştirmek mümkündü. Hizmet sürelerini birleştirmeye imkân veren yasal çerçeve 2829 sayılı Kanun'la düzenlenmişti. Bu Kanun'un 12. maddesi uyarınca, sadece

fiilen emekliye ayrıldıkları tarihte Emekli Sandığına bağlı olanlar Emekli Sandığına prim ödedikleri süre için emekli ikramiyesi almaya hak kazanmaktaydı. Emekliye ayrıldıkları tarihte diğer sosyal güvenlik kurumlarına bağlı olanlar, meslek hayatlarının belirli bir döneminde Emekli Sandığına bağlı olmuş ve prim ödemiş olsalar bile, bu ikramiyeye hak kazanamamaktaydı.

36. Anayasa Mahkemesi 5 Şubat 2009 tarihli bir kararla, 2829 sayılı Kanun'un 12. maddesinde, Emekli Sandığına bağlı çalışanlar ile diğerleri arasında öngörülen ayrımın Anayasa'ya aykırı olduğuna karar vermiş ve bu hükmün emeklilik sırasında Emekli Sandığına bağlı olmayı gerektiren kısmını iptal etmiştir. Anayasa Mahkemesi, kararının 5 Haziran 2009 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanmasından bir yıl sonra yürürlüğe girmesine hükmetmiştir.

37. Anayasa Mahkemesinin bu kararının yürürlüğe girmesinden önce, 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu'nun 89. maddesi, (1 Haziran 2010 tarihinde yürürlüğe giren) 5997 sayılı Kanun'la değiştirilmiştir. Bu hüküm, yeni düzenlemesinde, emekli ikramiyesinin sadece fiilen emekli oldukları tarihte Emekli Sandığına bağlı olanlara ödenmesini de öngörmektedir. 89. madde, Emekli Sandığına prim ödenen her tam yıl için aylık bağlamaya esas tutara (emekli maaşının hesaplanmasında kullanılan tutar) eşdeğer bir emekli ikramiyesi ödenmesini öngörmektedir.

38. Anayasa Mahkemesi 12 Mayıs 2011 tarihli kararla, ikramiyenin sadece fiilen emekli oldukları tarihte Emekli Sandığına bağlı olanlara ödenmesini öngördüğü için bu hükmü kısmen iptal etmiştir. Mahkeme, bu yeni hükmün, daha önce iptal ettiği 2829 sayılı Kanun'un 12. maddesi ile kapsam ve içerik bakımından aynı olduğunu değerlendirmiştir.

39. Daha sonrasında, 17 Ocak 2012 tarihinde, 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesi, Anayasa Mahkemesinin iptal kararları dikkate alınarak 6270 sayılı Kanun ile değiştirilmiştir. Yeni düzenleme, son bağlı olunan kuruma bakılmaksızın emekli ikramiyesi verilmesini öngörmektedir.

II. ANAYASA MAHKEMESİ TARAFINDAN BİREYSEL BAŞVURULAR KAPSAMINDA VERİLEN KARAR VE HÜKÜMLER

A. 25 Haziran 2015 tarihli *Hüseyin Remzi Polge* kararı (no. 2013/2166)

40. Polge, bir süre Emekli Sandığına bağlı olarak çalıştıktan sonra, başka bir sosyal güvenlik kurumuna tabi olarak özel sektörde mesleki faaliyetine devam etmiştir. Fiilen emekli olduğu tarihte Emekli Sandığına bağlı olmaması sebebiyle ikramiye almaya hak kazanamamıştır.

41. Anayasa Mahkemesinin 5 Şubat 2009 tarihli iptal kararının ardından (yukarıda 36. paragraf), Emekli Sandığına bağlı olduğu dönem için kendisine emekli ikramiyesi ödenmesini talep etmiştir. Talebinin Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından reddedilmesi üzerine, reddedilen işlemin iptali ve bahse konu emekli ikramiyesinin ödeme tarihindeki katsayılar üzerinden hesaplanarak tarafına ödenmesi istemiyle İdare Mahkemesinde dava açmıştır. İdare Mahkemesinin davayı reddetmesi sonrasında, Bölge İdare Mahkemesi talebi kısmen onamıştır. Bölge İdare Mahkemesi, ilgili kişinin, emeklilik tarihinde yürürlükte bulunan katsayılar dikkate alınarak hesaplanması gereken bir emeklilik ikramiyesi alma hakkı olduğu değerlendirmesinde bulunmuştur.

42. Başvurucu, emekli ikramiyesinin, güncel katsayılar yerine emekli olduğu tarihte yürürlükte bulunan katsayılar üzerinden hesaplanması nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiği şikâyetiyle Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunmuştur.

43. Anayasa Mahkemesi *konu bakımından (ratione materiae)* bağdaşmazlık gerekçesiyle, başvurunun kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. Anayasa Mahkemesi, Polge'nin, emeklilik ikramiyesinin ödeme tarihindeki katsayılar üzerinden hesaplanarak kendisine ödenmesi talebinin, yürürlükteki kanun hükümlerinde ve yerleşik içtihatlarda dayanağı olmadığı

ve dolayısıyla ilgilinin talebinin, meşru beklenti olarak nitelendirmek için yeterince somut bir beklentiye dayanmadığı kanaatine varmıştır.

B. 25 Temmuz 2017 tarihli *Ferda Yeşiltepe* kararı (no. 2014/7621)

44. *Hüseyin Remzi Polge* davasıyla benzerlik gösteren olaylarla ilgili olan bu davada, Anayasa Mahkemesi başvurucunun mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar vermiştir. *Hüseyin Remzi Polge* davasından farklı olarak, başvuru, emeklilik ikramiyesinin değer kaybından şikâyetçi olmuştur.

45. Anayasa Mahkemesi, Yeşiltepe'nin (emekli ikramiyesi şeklindeki) alacağının varlığının idare mahkemeleri tarafından kabul edildiğini ve sonuç olarak bu alacağın mülkiyet hakkı anlamında bir mülk olarak kabul edilebileceğini kaydetmiştir. Ayrıca ikramiye hakkının, başvurucuya emekli maaşı ödendiği tarihten itibaren geçerli olacak şekilde geriye dönük olarak tanındığını hatırlatmıştır.

46. Anayasa Mahkemesi, idare mahkemelerinin, emekli ikramiyesini emeklilik tarihindeki katsayılar üzerinden hesaplamasının keyfi ve açıkça mantığa aykırı olmadığı değerlendirmesinde bulunmuştur. Bununla birlikte, müdahalenin orantılılığının, Yeşiltepe'nin, emeklilik ikramiyesinin değer kaybettiği yönündeki şikâyeti dikkate alınarak değerlendirilmesi gerektiği kanaatine varmıştır.

47. Bu noktada Anayasa Mahkemesi, başvurucuya emekli olduğu tarihte yürürlükte olan katsayılar üzerinden hesaplanan, 2,27 TL tutarında bir emekli ikramiyesi ödendiğini kaydetmiştir. İdare mahkemeleri, bu meblağa İdareye başvuru tarihinden itibaren yasal oranda faiz uygulanmasına karar vermiştir. Başvuru emekli ikramiyesini 0,54 TL tutarında faiziyle birlikte 2013 yılının Mayıs ayında almıştır.

48. Anayasa Mahkemesi, Merkez Bankasının verilerine göre, ödeme tarihinde, emekli ikramiyesinin (2,27 TL) enflasyon dikkate alınarak güncellenmiş karşılığının 10.372 TL olduğunu kaydetmiştir.

Anayasa Mahkemesi şu sonuca varmıştır:

“74. (...) SGK tarafından [Sosyal Güvenlik Kurumu] yargılama neticesinde hükmedilen emekli ikramiyesinin başvurucuya ödendiği anlaşılmaktadır. Bu bakımdan başvurucunun mağduriyeti giderilmiş durumdadır. Öte yandan başvurucunun ikramiye hesabında ödeme tarihindeki katsayıların esas alınması talebinin somut bir temele dayalı olmadığı, hesaplama yöntemi ve esasları bakımından takdir hakkının derece mahkemelerine ait olduğu değerlendirilmiştir. Bununla birlikte yargılama makamlarının başvurucunun emekli aylığının bağlandığı 1/10/1988 tarihi itibarıyla emekli ikramiyesine hak kazandığını tespit ettikleri görülmektedir. Nitekim ikramiyenin hesabı da bu tarihteki katsayılara göre yapılmıştır. Ancak başvurucunun bu ikramiye alacağına SGK’ya başvurduğu 22/06/2010 tarihinden itibaren yasal faiz işletilmiş olup bu faiz ödemesinin ise başvurucunun alacağına enflasyon nedeniyle meydana gelen değer kaybını karşılamadığı ortadadır.

75. Sonuç olarak başvurucunun emekli ikramiyesine hak kazandığı tarihten ödemelerin yapıldığı tarihe kadar geçen yirmi beş yıllık süredeki enflasyon oranları dikkate alındığında mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilen söz konusu alacağın değer kaybına uğratılarak ödendiği anlaşılmaktadır. Belirtilen değer kaybının miktarı gözetildiğinde müdahaleyle başvurucuya şahsi olarak aşırı ve olağandışı bir külfet yüklendiği, bu sebeple söz konusu müdahalenin kamunun yararı ile başvurucunun mülkiyet hakkının korunması arasında kurulması gereken adil dengeyi başvuru aleyhine bozduğu sonucuna varılmıştır.”

C. 28 Kasım 2018 tarihli *Hikmet Kuleci* kararı (no. 2018/5145)

49. Kuleci’ye, Emekli Sandığına bağlı olduğu otuz yıl üzerinden hesaplanan (daha uzun süre prim ödemiş olmasına rağmen) bir emekli ikramiyesi ödenmiştir. O dönemde yürürlükte olan 5434 sayılı Kanun’un 89. maddesi gereğince, otuz yılı aşan hizmet süreleri emekli ikramiyesinin hesaplanmasında dikkate alınamıyordu.

50. Anayasa Mahkemesi 25 Aralık 2014 tarihinde, bu hükmün Anayasa’ya aykırı olduğuna hükmederek iptaline karar vermiştir. Bu kararın ardından, 27 Ocak 2017 tarihinde, 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanunu’na yeni bir hüküm (geçici 226. madde) eklenmiştir. Bu hüküm, daha önce emekli

ikramiyesi ödenmiş olan kişilere, emekliye ayrıldıkları tarihte geçerli olan katsayılar esas alınarak hesaplanmak üzere, otuz yılı aşan hizmet süreleri için ilave ikramiye verilmesini öngörmekteydi.

51. Bu yeni yasal hüküm uyarınca, Kuleci'ye ilave bir emekli ikramiyesi ödenmiştir. Tarafına ödenen ilave emekli ikramiyesinin miktarından memnun olmayan Kuleci, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuştur.

52. Anayasa Mahkemesi başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir. Emekli ikramiyesi hakkının idare mahkemeleri tarafından geriye dönük olarak tanındığı *Ferda Yeşiltepe* davasından farklı olarak, Kuleci açısından böyle bir durumun söz konusu olmadığını kaydetmiştir. Otuz yıllık hizmet süresinden sonra emekli ikramiyesi hakkı, kesinleşmiş bir mahkeme kararıyla geriye dönük olarak tanınmamıştı. Kuleci, bu ikramiye hakkını geçici 226. maddenin 27 Ocak 2017 tarihinde yürürlüğe girmesiyle elde etmişti. Dolayısıyla ilgilinin ikramiye hakkı bu tarihte doğmuştu. Emekli ikramiyesi, herhangi bir değer kaybına uğramadan Kuleci'ye derhal ödendiğinden, başvurucuya aşırı ve olağanüstü bir yük yüklenmemiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. BAŞVURULARIN BİRLEŞTİRİLMESİ

53. Mahkeme, başvuruların konularının benzerliğini dikkate alarak, bunların tek bir karar altında birlikte incelenmesini uygun görmektedir.

II. SÖZLEŞME'YE EK 1 NO.LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

54. Başvuranlar, emekli oldukları tarih ile emekli ikramiyesinin ödendiği tarih arasındaki enflasyon nedeniyle bu ikramiyelerinin değer kaybetmesinden şikâyet etmektedirler. Başvuranlar, 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesini ileri sürmektedirler. Bu hüküm aşağıdaki şekildedir:

“Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.

Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyetin kamu yararına uygun olarak kullanılmasını düzenlemek veya vergilerin ya da başka katkıların veya para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları uygulama konusunda sahip oldukları hakka halel getirmez.”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

1. Hükümetin İtirazları

55. Hükümet, kabul edilemezliğe ilişkin birçok itiraz ileri sürmektedir.

a) Konu Bakımından (*Ratione Materiae*) Bağdaşmazlığa İlişkin İtiraz

56. Hükümet, başvuruların mevcut katsayılar üzerinden hesaplanan bir ikramiye ödenmesi yönündeki talebinin iç hukukta yeterli dayanağa sahip olmadığını ileri sürmektedir. Hükümet, benzer davaların idare mahkemeleri önünde görüldüğünü ve bu mahkemelerin, emekli ikramiyesi hakkını tanımakla birlikte, ödemenin emeklilik tarihinde yürürlükte olan katsayılar üzerinden yapılması gerektiğine karar verdiğini ve ikramiyenin ödeme tarihinde yürürlükte olan katsayılar üzerinden hesaplanması ve/veya emekli ikramiyelerinin düzenlenmesine yönelik talepleri reddettiklerini ifade etmektedir. Sonuç olarak, Hükümete göre, katsayı düzeltme hakkı tanıyan herhangi bir yerleşik içtihat bulunmamaktadır. Anayasa Mahkemesinin *Hüseyin Remzi Polge* ve *Ferda Yeşiltepe* kararlarında da bu yönde karar verdiğine işaret etmektedir.

57. Hükümet, mevcut dava bağlamında, başvurular tarafından yapılan başvuruların, emekli maaşının verildiği tarihte geçerli olan katsayılar üzerinden hesaplanacak ikramiyelerin ödenmesine hükmeden kararlarla sonuçlandığına işaret etmektedir.

58. Başvuranların iddialarını desteklemek için dayandıkları Anayasa Mahkemesinin iptal kararlarının, geriye dönük olarak kullanılabilecek bir hak doğuracak etkiye sahip olmadığını ve meşru bir beklenti oluşturmadığını eklemektedir.

59. *Ferda Yeşiltepe* kararıyla ilgili olarak, Hükümet, bu kararın başvuranların davasından daha sonraki bir tarihte verilmiş olduğuna ve başvuranların Anayasa Mahkemesi önünde bireysel başvuruda bulundukları tarihte meşru bir beklenti doğurabilecek yerleşik içtihat bulunmadığına işaret etmektedir. Anayasa Mahkemesinin, *Ferda Yeşiltepe* kararından sonra verdiği *Hikmet Kuleci* kararında, başvuru lehine geriye dönük bir hak tesis eden herhangi bir içtihat veya yasal dayanak bulunmadığı sonucuna vardığını da eklemektedir.

60. Ayrıca Hükümet, *Hüseyin Remzi Polge* ile *Ferda Yeşiltepe* kararlarının, farklılıkları ışığında karşılaştırılması ve mevcut başvuruların bu farklılıklar ışığında incelenmesi gerektiği kanaatindedir. Hükümete göre, Anayasa Mahkemesi her iki davada da aynı türden bir uyuşmazlık hakkında karar vermiş olsa da, iki davada ele alınan hukuki argümanlar farklılık göstermekteydi. Hükümete göre bunun nedeni, başvuru sahiplerinin Anayasa Mahkemesi önündeki iddialarının derece mahkemeleri önündeki iddialarından farklı olmasıdır. *Hüseyin Remzi Polge* davasında, başvuru sahibi, ödeme tarihindeki katsayılar üzerinden hesaplanacak bir emekli ikramiyesi ödenmesi için idare mahkemelerine başvurmuştu. *Ferda Yeşiltepe* davasında ise, başvuru sahibi, enflasyon nedeniyle emekli ikramiyesinin uğradığı değer kaybı için de tazminat talebinde de bulunmuştu. Bu nedenle Hükümet, Anayasa Mahkemesinin *Ferda Yeşiltepe* davasında bir yaklaşım değişikliği yaptığını düşünmenin doğru olmadığı kanaatindedir.

61. Hükümet, Anayasa Mahkemesince verilen ihlal kararlarının geriye yürümezliği kuralını yinelemekte ve *Ferda Yeşiltepe* kararının başvuranlar için meşru bir beklenti oluşturmadığını belirtmektedir.

62. Bu nedenle, Mahkemeyi, *konu bakımından (ratione materiae)* bağdaşmazlık nedeniyle başvuruların kabul edilemez olduğuna karar vermeye davet etmektedir.

b) İç hukuk yollarının tüketilmediği yönündeki itiraz

63. Hükümet başvuruların iç hukuk yollarını tüketmediklerini ileri sürmektedir ve bu itirazı iki yönüyle ele almaktadır.

64. Hükümet, ilk başvurayı, 28 Aralık 2012 tarihli Bölge İdare Mahkemesi kararına karşı (yukarıda anılan 11. paragraf) karar düzeltme talebinde bulunmamakla suçlamaktadır.

65. Hükümet, ikinci başvurana ilişkin olarak, emekli ikramiyesinin ödenmesinden sonra kendisinin, ikramiyenin enflasyon dikkate alınarak yeniden hesaplanması yönünde Sosyal Güvenlik Kurumuna herhangi bir talepte bulunmadığını ileri sürmektedir. Hükümet ayrıca, ikinci başvurayı, geçen süre boyunca ikramiyenin değer kaybı nedeniyle uğradığını iddia ettiği zararın tazmini amacıyla tam yargı davası yoluna da başvurmamakla suçlamaktadır.

c) Başvuruların açıkça dayanaktan yoksun olduğu yönündeki itiraz

66. Hükümet, başvuruların şikâyetinin esasen iç hukukun ulusal mahkemeler tarafından yorumlanmasına ve uygulanmasına ilişkin olduğunu ve bu nedenle “dördüncü derece” niteliği taşıdığını ileri sürmektedir. Hükümet, idare mahkemelerinin, Mahkeme içtihadına uygun bir değerlendirme yaptığı ve mahkemeler tarafından verilen kararlarda açık bir değerlendirme hatası ya da keyfilik bulunmadığı kanaatindedir. Hükümete göre, idare mahkemelerinin vardığı sonuçtan sapmayı gerektiren herhangi bir neden bulunmamaktadır ve mevcut başvuruların, ikincillik ilkesi uyarınca, açıkça dayanaktan yoksun olmaları nedeniyle kabul edilemez olduklarına karar verilmelidir.

2. Başvuranların İddiaları

67. Başvuranlar, Hükümetin iddialarına itiraz etmektedirler.

68. *Konu bakımından (ratione materiae)* yetkiye ilişkin itiraz ile ilgili olarak, birinci başvuran, emekli ikramiyesinin emeklilik tarihindeki katsayılar esas alınarak hesaplanmış olmasından şikâyetçi olmadığını, ancak ikramiye hakkının geriye dönük olarak tanındığı tarih ile ödemenin yapıldığı tarih arasında geçen süre zarfında ikramiyenin uğradığı değer kaybından ve tutarın enflasyon dikkate alınarak hesaplanmamış olmasından şikâyet ettiğini açıklamaktadır. Birinci başvuran ayrıca *Ferda Yeşiltepe* davasının kendi davasına benzediğini ileri sürmektedir.

İkinci başvuran ise, ikramiyenin ödeme tarihinde geçerli katsayılar esas alınarak hesaplanmamış olmasını şikâyet konusu yapmasının sebebinin, bu hesaplama yönteminin ikramiyede ciddi bir değer kaybına yol açması olduğunu belirtmektedir. İkinci başvuran, emeklilik tarihi ile ödeme tarihi arasında geçen süre zarfında ikramiyenin enflasyon nedeniyle uğradığı değer kaybından şikâyetçi olduğunu vurgulamakta ve mülkiyet hakkının ihlal edildiğini iddia etmektedir. Bu bağlamda, ikinci başvuran, şikâyetinin konu yönünden Mahkemenin yetki alanına girdiği kanaatindedir.

69. Karar düzeltme talebinin kullanılmaması yönündeki itiraz ile ilgili olarak, birinci başvuran, ikramiyenin emeklilik tarihindeki katsayılara göre hesaplanması yönünde Bölge İdare Mahkemesi tarafından benimsenen çözümü sorgulamadığını ifade etmektedir. Bu nedenle, söz konusu kararın düzeltilmesini neden talep etmesi gerektiğini anlayamadığını belirtmektedir.

İkinci başvuran ise, Hükümetin iddiasının aksine, ikramiyenin ödenmesinden sonra Sosyal Güvenlik Kurumuna başvurarak faiz ödenmesini talep ettiğini belirtmektedir. İkinci başvuran ayrıca, en başından beri hem Sosyal Güvenlik Kurumu nezdindeki taleplerinin hem de idare mahkemeleri önündeki davalarının, yalnızca emekli ikramiyesinin ödeme tarihindeki katsayılar esas alınarak hesaplanmasına değil, aynı zamanda ikramiye

hakkının doğduğu tarihten itibaren faiz ödenmesine yönelik olduğunu ifade etmektedir. Dolayısıyla ikinci başvuran, iç hukuk yollarını tükettiği ve yeni bir dava açmak zorunda olmadığı kanaatindedir.

3. Mahkemenin Değerlendirmesi

a) Konu bakımından (*ratione materiae*) bağdaşmazlık yönündeki itiraz

70. Mahkeme, 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ilk kısmında geçen “mülkiyet” kavramının, somut mal ve mülklerin mülkiyetiyle sınırlı olmayan ve iç hukukun şekli nitelendirmelerine göre bağımsız, özerk bir kapsama sahip olduğunu hatırlatmaktadır: varlıkları oluşturan bazı diğer hak ve menfaatler de “mülkiyet hakları” ve dolayısıyla bu hüküm anlamındaki “mülk” olarak değerlendirilebilir. Her davada, bir bütün olarak ele alındıklarında, koşulların başvuranı Ek 1. No.lu Protokolün 1. maddesiyle korunan önemli bir menfaat sahibi yapıp yapmadığını değerlendirmek önemlidir (*Iatridis/Yunanistan* [BD], no. 31107/96, § 54, AİHM 1999 II ve *Beyeler/İtalya* [BD], no. 33202/96, § 100, 2000 I).

71. “Mülkler” kavramı “güncel mülklerle” sınırlı değildir ve başvuranın mülkiyet hakkından etkin bir şekilde yararlanma konusunda en azından meşru bir beklentiye sahip olduğunu iddia edebileceği alacakları da dâhil olmak üzere, malvarlığı ile ilgili değerleri de kapsayabilmektedir (bk. diğerleri arasında, *Pressos Compania Naviera S.A. ve diğerleri/Belçika*, 20 Kasım 1995, § 31, A Serisi no. 332 ve *Kopecký/Slovakya* [BD], no. 44912/98, § 35, AİHM 2004 IX). Eğer malvarlığı menfaati bir alacak hakkı niteliğindeyse, böyle bir menfaatin iç hukukta yeterli bir temele dayanması halinde, örneğin mahkemelerin yerleşik içtihatlarıyla teyit edilmişse, kişinin meşru bir beklentiye sahip olduğu kabul edilebilir (bk. *Kopecký*, § 52; ve *Raffineries grecques Stran ve Stratis Andreadis/Yunanistan*, 9 Aralık 1994, § 59, A Serisi no. 301-B).

72. Mahkeme, bu itiraz bağlamından Hükümet tarafından ileri sürülen argümanların esasen emekli ikramiyesinin hesaplanma yöntemine odaklandığını gözlemlemektedir. Hükümete göre, başvuranların ikramiyesinin güncel katsayılar esas alınarak hesaplanmasına ilişkin talepleri iç hukukta yeterli bir hukuki temele sahip değildir ve bu nedenle ilgililer, “meşru bir beklenti” olduğunu iddia edemezler.

73. Mahkeme, öncelikle yalnızca ikinci başvuranın, ikramiyesinin emeklilik tarihindeki katsayılar esas alınarak hesaplanmış olmasından şikâyetçi olduğunu belirtmektedir. Birinci başvuran, Mahkeme önünde böyle bir şikâyetle bulunmadığını açıkça ifade etmektedir.

74. Mahkeme ayrıca, başvuranlar tarafından açılan davalara ilişkin olarak karar veren idare mahkemelerinin, başvuranlara emekli ikramiyesi hakkının doğduğu tarihte, yani emekli oldukları tarihte geçerli olan katsayılar esas alınarak hesaplanan bir emekli ikramiyesi ödenmesi gerektiği sonucuna vardıklarını gözlemlemektedir. Bu sonuca ulaşırken, idare mahkemeleri, Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen, 2829 sayılı Kanun’un ve 5434 sayılı Kanun’un ilgili hükümlerine (sırasıyla 12 ve 89. maddeler) dayanmışlardır.

75. Başvuranların bireysel başvurularını inceleyen Anayasa Mahkemesi, ilgililerin ikramiyesinin güncel katsayılar esas alınarak hesaplanmasına yönelik taleplerinin yürürlükteki yasal hükümlere veya yerleşik bir içtihadı dayandırdığı kanaatine varmış ve bu nedenle başvuranların meşru bir beklentiye sahip olmadıkları sonucuna varmıştır. Anayasa Mahkemesi, *Ferda Yeşiltepe* davasında da aynı sonuca ulaşmıştır. Yüksek Mahkeme, başvuru sahibinin emekli ikramiyesinin değer kaybı nedeniyle mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar vermiş olsa da idare mahkemelerinin yerleşik içtihatları uyarınca, bu mahkemelerin ikramiye emeklilik tarihindeki katsayılar esas alınarak hesaplamalarının keyfi ve açıkça mantıksız olmadığını değerlendirmiştir.

76. Mahkeme, iç hukukun yorumlanması ve uygulanmasının öncelikle ulusal mahkemelerin görevinde olduğunu hatırlatmaktadır (bu doğrultuda bk. *García Ruiz/İspanya* [BD], no. 30544/96, § 28, AİHM 1999 I ve yukarıda anılan *Kopecký*, § 56). Somut olayda Mahkeme, ulusal mahkemelerin kararlarında herhangi bir keyfilik emaresi bulunmadığını ve vardıkları sonuçlardan ayrılmayı gerektiren bir neden olmadığını değerlendirmektedir.

77. Bu koşullarda, iç hukukta, ulusal mahkemeler tarafından yapılan yorum doğrultusunda, yeterli bir hukuki temel bulunmadığı dikkate alındığında, başvuranların emekli ikramiyesinin güncel katsayılarla hesaplanarak ödeneceğine dair “meşru bir beklentiye” sahip oldukları kabul edilemez. Sonuç olarak, şikâyetin bu kısmı Sözleşme hükümleriyle *konu bakımından (ratione materiae)* bağdaşmamaktadır.

78. Başvuranların şikâyetlerinin, emekli ikramiyesinin değer kaybı nedeniyle uğradıklarını iddia ettikleri zararlar ilgili olması ölçüsünde, Mahkeme, Hükümetin bu şikâyetle doğrudan bağlantılı açık bir argüman sunmadığını gözlemlemektedir. Bununla birlikte, Hükümet *konu bakımından (ratione materiae)* bağdaşmazlık ile ilgili genel bir itiraz ileri sürmektedir ve sunduğu bazı argümanlar, özellikle ikramiyenin değer kaybına ilişkin *Ferda Yeşiltepe* kararının başvuranlar açısından meşru beklenti yaratmadığını öne sürerek, değer kaybı sorunuyla ilgilidir (bk. yukarıdaki 61. paragraf). Mahkeme, bu hususun başvuranlar tarafından ileri sürülen şikâyetin esasıyla yakından bağlantılı olduğu kanaatindedir. Sonuç olarak Mahkeme, itirazın bu kısmının esasla birleştirilmesine karar vermektedir.

b) İç hukuk yollarının tüketilmemesi ve başvuruların açıkça dayanaktan yoksun olması yönündeki itirazlar

79. İç hukuk yollarının tüketilmemesine ilişkin itiraz bakımından, ilk başvuranın karar düzeltme yolunu kullanmamış olmasıyla ilgili olarak Mahkeme, daha önce birçok kez benzer bir itirazı incelediğini ve reddettiğini hatırlatmaktadır (bk. *Gök ve diğerleri/Türkiye*, no. 71867/01, 71869/01,

73319/01 ve 74858/01, §§ 47-48, 27 Temmuz 2006; *Çelik (Bozkurt)/Türkiye*, no. 34388/05, § 23, 12 Nisan 2011; *Alkaya/Türkiye*, no. 42811/06, § 19, 9 Ekim 2012; daha yakın tarihli olarak *Sarıdaş/Türkiye*, no. 6341/10, §§ 30-31, 7 Temmuz 2015; *Tarman/Türkiye*, no. 63903/10, § 27, 21 Kasım 2017; *Fatih Çakır ve Merve Nisa Çakır/Türkiye*, no. 54558/11, § 36, 5 Haziran 2018). Somut olayda farklı bir sonuca varılmasına yol açabilecek herhangi bir olgu ya da argümanın bulunmaması nedeniyle, itirazın bu kısmı reddedilmelidir.

80. İkinci başvuranın tam yargı davası açmamasıyla ilgili olarak, Mahkeme, iç hukuk yollarının tüketilmesi yükümlülüğünün, başvuruların iddia ettikleri ihlallere ilişkin tazminat almalarını sağlamak için mevcut ve yeterli olan hukuk yollarını olağan bir şekilde kullanmalarını gerektirdiğini hatırlatmaktadır. Bu başvuru yolları, teoride olduğu gibi uygulamada da yeterli bir kesinlik derecesinde mevcut olmalıdır; aksi takdirde, gereken etkinlikten ve erişilebilirlikten yoksun olurlar. Bu nedenle, yeterli veya etkili olmayan hukuk yollarının kullanılmasına gerek yoktur (bk. *Akdivar ve diğerleri/Türkiye*, 16 Eylül 1996, §§ 66-67, 1996-IV; *Vučković ve diğerleri/Sırbistan* (ilk itiraz) [BD], no. 17153/11 ve diğer 29 başvuru, §§ 71 ve 73, 25 Mart 2014). Hukuk yolunun hem teoride hem de uygulamada etkili ve erişilebilir olduğu konusunda Mahkemeyi ikna etme yükümlülüğü, iç hukuk yollarının tüketilmediğini ileri süren Hükümete aittir (bk. *McFarlane/İrlanda* [BD], no. 31333/06, § 107, 10 Eylül 2010; *Vučković ve diğerleri*, § 77).

81. Mahkeme, somut olayda, Hükümetin ileri sürdüğü, geriye dönük etkisi olan mahkeme kararıyla tanınan tazminatın değer kaybı değer kaybı nedeniyle uğranılan zararın giderilmesini sağlayan hukuk yolunun başarılı bir şekilde uygulanmasına ilişkin herhangi bir karar sunmadığını gözlemlemektedir. Hükümet, böyle bir yolun iddia edilen ihlalin giderilmesine yol açabileceğini de hiçbir şekilde göstermemiştir. Bu bağlamda, birinci başvuranla ilgili davanın koşulları bu bulguyu

doğrulamaktadır; başvuran, Hükümet tarafından ileri sürülen hukuk yolunu kullanmış, ancak başarılı olamamıştır.

82. Bu nedenle Mahkeme, Hükümetin, ikinci başvuranın kendisine tahsis edilen emekli ikramiyesinin değer kaybı nedeniyle uğradığı zararın giderilmesi amacıyla tam yargı davasının etkili ve yeterli olduğunu ortaya koyamadığı kanaatindedir (bu yönde bk. *Dalia/Fransa*, 19 Şubat 1998, § 38, *Derleme* 1998 I). Mahkeme, bu nedenle, söz konusu itirazı de reddetmektedir.

83. Mahkeme son olarak, başvuruların bu aşamada çözülemeyecek ancak esastan incelenmesi gereken fiili ve hukuki meseleler ortaya koyduğu kanaatindedir. Bu nedenle Mahkeme, başvuruların açıkça dayanaktan yoksun olduğu yönündeki itirazı reddetmektedir.

84. Başvuruların başka herhangi bir kabul edilemezlik engeline takılmadığını tespit eden Mahkeme, kabul edilebilirliğine karar vermektedir.

B. Esas Hakkında

1. Tarafların Görüşleri

a) Başvuranlar

85. Başvuranlar, mülkiyete saygı haklarına yönelik bir müdahale olduğunu iddia etmektedirler.

86. Birinci başvuran, Anayasa Mahkemesinin *Ferda Yeşiltepe* kararında benimsediği değerlendirmelere dayanarak, ikramiyesinin değer kaybına uğraması nedeniyle aşırı ve olağan dışı bir yüke maruz kaldığını ve bunun da kamu yararı ile mülkiyet hakkının korunması arasındaki adil dengeyi bozduğunu ileri sürmektedir. Birinci başvuran, on iki yıl boyunca Emekli Sandığına üyelik karşılığında yalnızca 48,15 TL tutarında bir ödeme aldığını belirtmekte ve geriye dönük olarak kazanılmış bir hakka ilişkin ikramiyenin, yüksek enflasyon nedeniyle yaşanan değer kaybı dikkate alınmadan

ödenmesini eleştirmektedir. Birinci başvuran ayrıca, başvurusunun sosyal güvenliğe ilişkin bir mesele olmadığını belirtmektedir.

87. İkinci başvuran, babasına ait emekli ikramiyesinin ödeme tarihinde geçerli katsayılar esas alınarak hesaplanmadığını ve bu nedenle alacak hakkının ciddi ölçüde değer kaybettiğini belirtmektedir. İkinci başvuran, emeklilik tarihi ile ödeme tarihi arasında geçen sürede yüksek enflasyon yaşandığını vurgulayarak, alacağının açıklanamaz şekilde değer kaybına uğrayarak ödendiğini ifade etmektedir. İkinci başvuran, Anayasa Mahkemesinin, kendi davasına benzediğini değerlendirdiği *Ferda Yeşiltepe* kararına sıkça atıfta bulunarak, aşırı ve olağandışı bir yüke maruz kaldığını ve sonuç olarak kamu yararı ile mülkiyet hakkının korunması arasındaki dengeyi bozduğunu ileri sürmektedir.

b) Hükümet

88. Hükümet, mevcut başvuruların, başvuranlara ödenen emekli ikramiyelerinin, emeklilik tarihi ile ödeme tarihi arasındaki dönemde yaşanan enflasyon nedeniyle değer kaybettiği iddiasına ilişkin olduğunu kaydetmektedir.

Hükümet, başvuruların, Anayasa Mahkemesi kararlarını takiben açtıkları davalar neticesinde verilen yargı kararları sayesinde ikramiyeden faydalanabildiklerini ifade etmektedir. Hükümete göre, başvuranlara ilişkin mahkeme kararları ile benzer durumda bulunan kişilerin açtığı davalarda verilen diğer kararlar, emekli ikramiyesinin emeklilik tarihinde geçerli katsayılar esas alınarak hesaplanması gerektiği yönünde hak tanımıştır.

89. Hükümet, başvuruların emekli ikramiyesinin güncel katsayılar üzerinden ödenmesine ilişkin taleplerinin, ulusal mahkemelerce yorumlandığı şekilde iç hukukta yeterli bir dayanağa sahip olmadığını yinelemektedir. Buna göre Hükümet, ikramiyelerin güncel katsayılarla hesaplanarak ödenmemiş olması nedeniyle başvuruların mülkiyet hakkına bir müdahale yapılmadığını değerlendirmektedir.

90. Hükümet, emekli ikramiyesinin güncel katsayılar esas alınarak ödenmemesinin, 6270 sayılı Kanun ile değiştirilen şekliyle 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesine dayandığını ve emeklilik tarihinde geçerli koşullara göre hesaplanan ikramiyelerin ödenmesinin, sosyal güvenlik sisteminin sürdürülebilirliğini sağlamak ve kamu kaynaklarının kamu yararı çerçevesinde etkin kullanımını güvence altına almak gibi meşru amaçlar izlediğini ifade etmektedir.

91. Hükümet, müdahalenin orantılılığına ilişkin olarak, 5434 sayılı Kanun'un 89. maddesine getirilen değişiklikle, başvurularla aynı durumda bulunan kişilerin ikramiye hakkını bu değişikliğin yürürlüğe girmesiyle birlikte ve geriye dönük olmaksızın kazandıklarını belirtmektedir. Ancak başvuruların durumunda ikramiye hakları yargı kararlarıyla tanınmıştır. Hükümet, başvurulara ödemelerin yapılmasında makul olmayan bir gecikme yaşanmadığını ve ilgili alacakların, enflasyon karşısında değer kaybına uğramaksızın ödendiğini ileri sürmektedir. Hükümet ayrıca, mevcut davanın sosyal güvenlik sistemiyle ilgili olduğunu ve Devletin sosyal güvenlik sistemini düzenlerken geniş bir takdir yetkisine sahip olduğunu hatırlatmaktadır. Hükümet emekli ikramiyesinin, memurların Devlete verdikleri hizmetin karşılığında yapılan bir ödeme olduğunu ve herhangi bir katkı payı karşılığına dayanmadığını eklemektedir. Eğer ikramiyeler güncel katsayılarla ödenmiş olsaydı, bunun mali yükü sosyal güvenlik sistemine dâhil diğer sigortalıların üzerine binmiş olacaktı.

92. Sonuç olarak, önceki yasal düzenlemelere göre emekli ikramiyesine hak kazanmamış olan başvuruların alacaklarının değer kaybı yaşanmaksızın ödendiği dikkate alındığında, Hükümet, başvurulara aşırı ve olağanüstü bir yük getirilmediği için müdahalenin orantılı olduğunu değerlendirmektedir.

2. Mahkemenin Değerlendirmesi

93. Mülkiyet hakkını güvence altına alan Ek 1 No.lu Protokolün 1. maddesi üç farklı kural içermektedir: “İlk paragrafın birinci cümlesinde

belirtilen ve genel bir niteliğe sahip olan ilk kural, mülkiyete saygı ilkesini açıklar, aynı paragrafın ikinci cümlesinde yer alan ikinci kural, mülkiyetten yoksun bırakılma konusunu ele almakta ve bunun için çeşitli şartlar ortaya koymaktadır; ikinci paragrafta kaydedilen üçüncü kural ise, Devletlere, diğerleri arasında, mülklerin kullanımını genel menfaate uygun olarak düzenleme yetkisi tanımaktadır (...) Bununla birlikte, bu kurallar birbirlerinden bağımsız bir nitelik taşımamaktadır. İkinci ve üçüncü kurallar, mülkiyet hakkına yönelik özel ihlal örnekleri ile ilgilidir; dolayısıyla, birinci kuralda ifade edilen ilke ışığında yorumlanmalıdır (bk. diğer birçok karar arasında, *Anheuser-Busch Inc./Portekiz* [BD], no. 73049/01, § 62, AİHM 2007 I, *J.A. Pye (Oxford) Ltd ve J.A. Pye (Oxford) Land Ltd/Birleşik Krallık* [BD], no. 44302/02, § 52, AİHM 2007 X, *Béláné Nagy/Macaristan* [BD], no. 53080/13, § 72, 13 Aralık 2016).

94. Mülkiyet hakkına yapılan bir müdahalenin, 1. maddenin ilk paragrafının ilk cümlesinde açıklanan genel kurala uygun sayılması için, toplumun genel menfaatinin gereklilikleri ile bireyin temel haklarının korunmasının gereklilikleri arasında “adil bir denge” kurulması gerekmektedir (yukarıda anılan *Beyeler*, § 107).

95. Mahkeme, somut olayda, Bölge İdare Mahkemesinin 28 Aralık 2012 tarihli kararı (birinci başvuran açısından) ile İdare Mahkemesinin 30 Nisan 2013 tarihli kararının (ikinci başvuran açısından), ilgililer lehine, emekli ikramiyesi şeklinde tahsil edilebilir nitelikte yeterince belirgin bir “alacak hakkı” doğurduğunu kaydetmektedir (bk. yukarıda anılan *Raffineries grecques Stran ve Stratis Andreadis*, § 59). Dolayısıyla başvurular, Ek 1 No.lu Protokol’ün 1. maddesi anlamında “mülk” teşkil eden bir hakkın sahibidirler.

Bu emekli ikramiyesi hakkı, birinci başvuran açısından 1 Nisan 1993 tarihinden itibaren ve ikinci başvuran açısından 15 Temmuz 1989 tarihinden itibaren yani emeklilik tarihlerinden itibaren geçerli olmak üzere geriye dönük olarak tanınmıştır.

96. Mahkeme, idare mahkemeleri başvuruların, emekliliğe hak kazandıkları tarihte yürürlükte olan katsayılar esas alınarak hesaplanacak bir emekli ikramiyesi almaya hak kazandıklarına karar verdiğinde, söz konusu mahkemelerin bu şekilde hesaplanan tutarların ödenme anında faizle desteklenip desteklenmeyeceği veya güncellenip güncellenmeyeceğine dair bir değerlendirmede bulunmadıklarını kaydetmektedir. Sosyal Güvenlik Kurumu, ikramiye ödemelerini ne faizle birlikte ne de güncellenmiş olarak gerçekleştirmiştir. Başvuranlar, bu nedenle emekli ikramiyelerinin değer kaybettiğini ve zarara uğradıklarını ileri sürmektedirler.

97. Bu bağlamda Mahkeme, Hükümet tarafından ileri sürülen *Hüseyin Remzi Polge* davasının, somut olaydan farklı olduğunu vurgulamaktadır; zira Polge davasının aksine, başvuranlar, Ferda Yeşiltepe davasındaki başvurucu gibi, ikramiyenin değer kaybından şikâyetçidir. Mahkeme ayrıca, yine Hükümet tarafından ileri sürülen *Hikmet Kuleci* davasının da mevcut davadan farklı olduğunu; zira Kuleci'nin durumunda, ikramiyenin ulusal mahkemeler tarafında geriye dönük olarak tanınmadığını kaydetmektedir. Kuleci ikramiye hakkını, Kanun'un 27 Ocak 2017 tarihinde yürürlüğe girmesiyle elde etmiştir ve ikramiye bu şekilde ödenmiş, herhangi bir değer kaybı olmamıştır (yukarıdaki 49 ila 52. paragraflar).

98. Mevcut davanın koşullarına dönüldüğünde, Mahkeme, birinci başvuranın, 2 Nisan 2013 tarihinde, Emekli Sandığına on iki yıl boyunca üyelik karşılığında, Nisan 1993'teki katsayılar esas alınarak hesaplandığı şekilde 48,15 TL (söz konusu tarihte yaklaşık 20 avro) tutarında emekli ikramiyesi aldığını kaydetmektedir. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının verilerine göre, Nisan 1993 (emeklilik tarihi) ile Nisan 2013 (ödeme tarihi) arasında enflasyon oranı %44.772 olmuştur. Bu durumda, ödeme tarihinde, ödemeye esas tutarın, enflasyon dikkate alınarak düzeltildiğinde, yaklaşık 21.557 TL (söz konusu dönemde yaklaşık 9.290 avro) olması gerekirdi.

99. İkinci başvuran ise, 11 Haziran 2013 tarihinde, babasının Emekli Sandığına yirmi yedi yıl boyunca üyeliği karşılığında, Temmuz 1989'daki

katsayılar esas alınarak hesaplandığı şekilde 10,95 TL (söz konusu tarihte yaklaşık 4 avro) tutarında emekli ikramiyesi almıştır. Temmuz 1989 (babası için emeklilik tarihi) ile Haziran 2013 (ödeme tarihi) arasında enflasyon oranı %312.727 olmuştur. Bu durumda ödemeye esas tutarın ödeme tarihindeki karşılığı, enflasyon dikkate alınarak düzeltildiğinde, yaklaşık 34.243 TL (söz konusu dönemde yaklaşık 13.700 avro) olmalıydı.

100. Mahkeme dolayısıyla, idare mahkemeleri tarafından başvuranlara ödenmesine hükmedilen ikramiyelerin, söz konusu dönemlerde yaşanan yüksek enflasyon nedeniyle ciddi bir değer kaybına uğradığını tespit etmektedir. Mahkeme, Anayasa Mahkemesi ile benzer şekilde, başvuranların kesin yargı kararlarıyla tanınan alacaklarının gerçek değerinden yararlanmalarının mümkün olmamasının, mülkiyet haklarına bir müdahale teşkil ettiği kanaatindedir.

101. Davanın koşulları ışığında, Mahkeme bu müdahaleyi, mülkiyet hakkına saygı ilkesini ortaya koyan genel nitelikteki birinci kural çerçevesinde incelemeye karar vermektedir (bk. *Almeida Garrett, Mascarenhas Falcão ve diğerleri/Portekiz*, no. 29813/96 ve 30229/96, §§ 43 ve 48, AİHM 2000 I). Buna göre Mahkeme, toplumun genel menfaatinin gereklilikleri ile başvuranların temel haklarının korunmasına yönelik gereklilikler arasında adil bir denge gözetilip gözetilmediğini araştırmalıdır (bk. yukarıda anılan *Beyeler*, § 107).

102. Mahkeme, 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin, ilke olarak, Devletleri enflasyonun etkilerini telafi etmek ya da alacakların veya diğer aktiflerin değerini korumak için tedbirler almasını gerektirecek şekilde yorumlanamayacağını hatırlatmaktadır (bkz özellikle *Todorov/Bulgaristan* (k.k.), no. 65850/01, 13 Mayıs 2008 ve *Cular/Hırvatistan* (k.k.), no. 55213/07, 22 Nisan 2010); ancak bir alacağın gerçek değeri ile ödeme tarihindeki değeri arasında önemli bir uçurumun bulunması, adil dengeyi bozabilir ve bu hükmün ihlaline yol açabilir (Mahkemenin mülkiyete saygı hakkının ihlal edildiğini tespit ettiği davalara ilişkin örnekler için bk.

Ant/Türkiye, no. 37873/08, §§ 48-52, 12 Ocak 2021, *Ertuğrul Kılıç/Türkiye*, no. 38667/02, § 20, 12 Aralık 2006, *Zeki Kaya/Türkiye*, no. 22388/07, §§ 64-69, 12 Şubat 2019, ayrıca bk. *bu davaya uygulanabildiği ölçüde (mutatis mutandis) Eko-Elda AVEE/Yunanistan*, no. 10162/02, §§ 29-31, AİHM 2006 IV ve başvuranın tapusunun satışın geçersizliği nedeniyle iptal edildiği ve ilgilinin aradan geçen yıllar ve yüksek enflasyon nedeniyle değerini yitirmiş olan tazminatı almaya hak iddia edebildiği *Kalinova/Bulgaristan*, no. 45116/98, § 76, 8 Kasım 2007).

103. Mahkeme, somut olayda, başvuranlara ödenen ikramiyelerin uğradığı değer kaybının olağanüstü boyutlara ulaştığını ve neredeyse sıfırlandığını tespit etmekten başka bir sonuca varamamaktadır (bk. yukarıdaki 98-99. paragraflar). Mahkeme, *Ferda Yeşiltepe* kararında Anayasa Mahkemesi gibi, başvuranlara yirmi yıl ve yirmi dört yıl öncesinin katsayılarıyla hesaplanmış ikramiyelerin, bu süre zarfında Türk lirasının ciddi biçimde değer kaybetmesi dikkate alınmaksızın, herhangi bir güncelleme yapılmadan veya farklı bir telafi yöntemi sunulmadan ödenmesiyle, yetkili makamların başvuranları, idare mahkemelerince tanınan ikramiye hakkından yoksun bıraktıklarını gözlemlemektedir. Başvuranlar, söz konusu azalmaya yol açan koşullar üzerinde herhangi bir etki veya sorumlulukları olmaksızın (ilgili tarafın uğradığı zarara kendisinin maruz kaldığı bir örnek için bk. *Taşkaya/Türkiye* (k.k.), no. 14004/06, § 51, 13 Şubat 2018), alabildikleri tutarlar değerlerinin %99’undan fazlasını kaybettikleri için (benzer bir değer kaybı için bk. *Demiray/Türkiye*, no. 61380/15, § 59, 18 Nisan 2023) yalnızca değer kaybeden ikramiyeleri talep edebilmişlerdir.

104. Başka bir deyişle, söz konusu ikramiyelerin, bu süre zarfında yaşanan yüksek enflasyon gibi değer kaybına yol açabilecek etkenler bütünüyle göz ardı edilerek ödenmesi, başvuranlara kesinleşmiş yargı kararlarıyla tanınan ikramiye hakkının yanıltıcı olmasına yol açmıştır. Gerçekten de yerel mahkemelerin geriye dönük olarak emekli ikramiyesine hak tanınması, ancak bu hakkın ödemesinin, onu fiilen anlamsızlaştıracak

koşullarda yapılması, böylece kesinleşmiş yargı kararlarının etkinliğinin zayıflatılması anlaşılmaz olacaktır. Mahkeme bu noktada, Sözleşme'nin, teorikte olan veya asılsız hakları değil, etkin ve somut hakları güvence altına aldığını hatırlatmaktadır (*Muhammad ve Muhammad/Romanya* [BD], no. 80981/12, § 122, 15 Ekim 2020).

105. Dolayısıyla, başvuranların emeklilik tarihlerindeki alacaklarının gerçek değeri ile ödeme anındaki değeri arasındaki fark dikkate alındığında, Mahkeme, Anayasa Mahkemesinin *Ferda Yeşiltepe* kararındaki değerlendirmeye katılarak, başvuranların mülkiyet haklarının korunması ile kamu yararının gereklilikleri arasında gözetilmesi gereken adil dengenin bozulduğunu ve başvuranlara aşırı bir yük yüklendiğini değerlendirmektedir.

106. Sonuç olarak, Mahkeme, Hükümetin, başvuranların ikramiyelerinin değer kaybına ilişkin şikâyetlerine ilişkin *konu bakımından (ratione materiae)* bağdaşmazlık iddiasını reddetmekte ve 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine karar vermektedir.

III. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

107. Sözleşme'nin 41. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

108. Birinci başvuran, maruz kaldığı kanaatine vardığı maddi zarar bağlamında 10.853 avro talep etmektedir. Manevi zarar bağlamında herhangi bir talebi yoktur. İkinci başvuran, maruz kaldığı kanaatine vardığı maddi zarar karşılığında 4.500 avro ve manevi zarar karşılığında 40.000 avro talep etmektedir.

109. Hükümet, bu taleplerin tamamına itiraz etmekte ve Mahkemeyi, *Kaynar ve diğerleri/Türkiye* (no. 21104/06 ve 2 diğer başvuru, §§ 64-82, 7 Mayıs 2019) davasında olduğu gibi, 41. maddenin uygulanması konusunu Tazminat Komisyonuna sevk etmeye davet etmektedir.

110. Mahkeme, usul ekonomisi ilkesi kapsamında, zararın miktarını kendisinin belirleyebilecek durumda olması sebebiyle, bu konunun yeniden iç hukuka sevk edilmesinin gerekli olmadığı kanaatindedir. Mahkeme, ihlal tespitinin dayandığı gerekçeleri dikkate alarak, maddi zarar karşılığında birinci başvurana 6.800 avro ve ikinci başvurana 4.500 avro ödenmesine karar vermektedir (bk. benzer bir yaklaşım için, yukarıda anılan *Demiray*, § 80).

Hakkaniyete uygun olarak, Mahkeme, ikinci başvuranın uğradığı manevi zarar bakımından 1.250 avronun adil bir tazmin oluşturduğu kanaatindedir ve bu tutarın ödenmesine hükmetmektedir. Birinci başvuranın manevi tazminat talebinde bulunmaması nedeniyle bu başlık altında kendisine herhangi bir ödeme yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

B. Masraf ve Giderler

111. Birinci başvuran, Mahkeme önünde yürütülen yargılama kapsamında yapmış olduğu masraf ve giderler karşılığında 810 avro talep etmektedir.

İkinci başvuran, ulusal mahkemeler ve Mahkeme önünde yürütülen yargılamalar kapsamında yapmış olduğu masraf ve giderler bağlamında 2.768 avro talep etmektedir.

112. Hükümet, başvuruların taleplerine karşı çıkmaktadır.

113. Mahkemenin içtihadına göre, bir başvurana, yalnızca bu masraf ve giderlerin gerçekliğini, gerekliliğini ve miktarlarının makul niteliğini ispatlaması durumunda, bu masraf ve giderler geri ödenebilmektedir (diğer

kararlar arasında bk. *L.B./Macaristan* [BD], no. 36345/16, § 149, 9 Mart 2023).

114. Birinci başvuran tarafından Mahkeme önünde yürütülen yargılama kapsamında yapılan masraf ve giderlere ilişkin talep bakımından, Mahkeme, başvuranın kendi menfaatlerini bizzat savunmasına izin verildiğini kaydetmektedir. Bu nedenle ve elindeki belgeler ile yukarıda belirtilen kriterleri dikkate alarak, Mahkeme ilk başvuranın yargılama giderlerine ilişkin talebini reddetmektedir.

115. Mahkeme, elindeki belgeler ile yukarıda belirtilen kriterleri dikkate alarak, ikinci başvurana, ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, tüm masraf ve giderleri için 500 avro tutarının ödenmesinin makul olduğuna karar vermektedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Başvuruların birleştirilmesine;
2. Başvuranların emekli ikramiyelerinin değer kaybına ilişkin şikâyetleri ile ilgili olarak *konu bakımından (ratione materiae)* bağdaşmazlığa ilişkin ilk itirazı esasla birleştirmeye ve bu itirazı reddetmeye;
3. Başvuruların kabul edilebilir olduğuna;
4. Sözleşme'ye Ek 1. No.lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlal edildiğine;
5.
 - a) Davalı Devletin, işbu kararın Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrası uyarınca kesinleşeceği tarihten itibaren üç aylık bir süre içerisinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere:

- i. Maddi zarar bağlamında, ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere birinci başvurana, 6.800 (altı bin sekiz yüz) avro, ikinci başvurana, 4.500 (dört bin beş yüz) avro,
 - ii. Manevi zarar bağlamında, ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, ikinci başvurana 1.250 (bin iki yüz elli) avro,
 - iii. İkinci başvurana, başvuran tarafından ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere, masraf ve giderler için 500 (beş yüz) avro ödemesine;
- b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödeme tarihine kadar, bu tutara Avrupa Merkez Bankasının o dönem için geçerli olan marjinal kredi faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;
6. Adil tazmine ilişkin kalan taleplerin reddine *karar vermiştir*.

İşbu karar, Fransızca dilinde tanzim edilmiş olup Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2 ve 3. fıkraları uyarınca 10 Haziran 2025 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdürü

Arnfinn Bårdsen
Başkan

AL VE DEMİRCİ / TÜRKİYE KARARI

EK

No.	Başvuru No.	Davanın adı
1.	34280/17	Al ve Demirci/Türkiye
2.	71800/17	Demirci/Türkiye